

Projekt

z dnia 4 lutego 2021 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W KROŚNIE ODRZAŃSKIM**

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 „Być razem”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 oraz z 2021 r. poz. 159) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 „Być razem”, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Tomasz Rogowski

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021 - 2023

„BYĆ RAZEM”

Spis treści:

1. Założenia Programu i jego adresaci.
2. Zadania realizowane w poprzednim okresie.
3. Dane dotyczące wspieranych rodzin w Gminie w latach 2018 - 2020.
4. Cele i zadania Programu.
5. Monitoring i ewaluacja Programu.

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU I JEGO ADRESACI

1.1. Założenia Programu

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która kształtuje osobowość człowieka, jego styl życia oraz system wartości. Rodzina powinna być szkołą zaradności i aktywnego rozwiązywania problemów. Prawidłowo funkcjonująca rodzina stanowi dla swoich członków źródło wsparcia oraz poczucia bezpieczeństwa.

Dysfunkcje występujące w rodzinie mogą przyczyniać się natomiast do powstawania znacznych strat rozwojowych u dzieci wychowujących się w takich rodzinach.

Nie wszystkie rodziny są zdolne do samodzielnego działania i wypełniania swoich funkcji, co powoduje konieczność udzielania im wsparcia przez inne osoby oraz instytucje. Działania pomocowe powinny być ukierunkowane na wszechstronne wsparcie rodziny, przy równoczesnym wykorzystaniu jej zasobów i możliwości.

Niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Krosno Odrzańskie.

Założeniem Programu jest rozwój lokalnego systemu wsparcia rodzin, w tym rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program, oprócz działań wspierających rodzinę, koncentruje się na działaniach profilaktycznych.

Gminny Program Wspierania Rodziny „Być Razem” na lata 2021 – 2023 wpisuje się w założenia Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej przyjętego uchwałą Nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2016 r., do których należy

m.in. wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży realizowanych poprzez wspieranie rodziny w wypełnianiu jej funkcji, w tym szczególnie opiekuńczo-wychowawczej oraz zapewnianie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich pomocy socjalnej. Cele obu programów koncentrują się na podniesieniu społecznej świadomości o znaczącej roli rodziny oraz wspieraniu działań w obszarze pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Program jest również zgodny z założeniami Programu Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 - 2023 przyjętego Uchwałą Nr XXIII/194/16 Rady Miejskiej w Krośnie Odrzańskim z dnia 10 sierpnia 2016 r. Jednym z jego celów szczegółowych jest zintegrowanie mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ograniczenie patologii społecznych.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wynika, że spośród wszystkich rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny 41% mieszka na obszarze podlegającym rewitalizacji. Diagnoza zawarta w Programie Rewitalizacji Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2016 - 2023 wykazała, że jest to teren, na którym poza bezrobociem i ubóstwem występują również inne negatywne zjawiska społeczne, takie jak: przestępczość, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, alkoholizm i narkomania oraz niski poziom aktywności społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 „Być Razem” został opracowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim, a w pracach nad nim wykorzystano

dane własne wynikające z realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wnioski z realizacji poprzednich programów wspierania rodziny.

1.2. Adresaci Programu

Odbiorcami Programu będą rodziny wychowujące dzieci, a w szczególności rodziny przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, w których dzieci czasowo zostały umieszczone poza rodziną biologiczną.

2. ZADANIA REALIZOWANE W POPRZEDNIM OKRESIE

W latach 2018-2020 zrealizowano szereg zadań służących wspieraniu rodzin w Gminie Krosno Odrzańskie. Wynikały one z przyjętego w dniu 9 lutego 2018 r. przez Radę Miejską Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020 „Aktywność zaczyna się w rodzinie”.

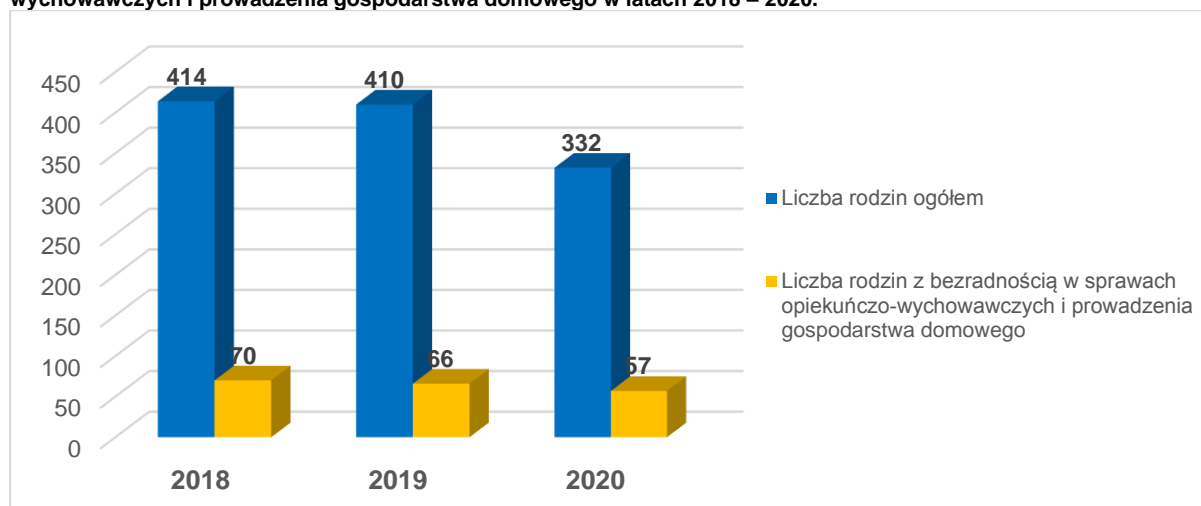
W okresie obowiązywania Programu, podjęto m.in. następujące działania:

- 1) zorganizowano zabawę choinkową dla rodzin;
- 2) we wszystkich latach realizacji Programu brano udział w ogólnopolskiej akcji „Czysty aniołek” organizowanej przez Stowarzyszenie Piękne Anioły;
- 3) zorganizowano piknik rodzinny;
- 4) przeprowadzono warsztaty dla rodziców „Trening umiejętności wychowawczych”;
- 5) angażowano oraz motywowano rodziny do korzystania ze specjalistycznego wsparcia;
- 6) zabezpieczano podstawowe potrzeby bytowe rodzin poprzez wsparcie finansowe oraz rzeczowe;
- 7) przekazywano wnioski o leczenie odwykowe osób uzależnionych lub nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 8) systematycznie wspierano rodziny przez asystentów rodzinnych;
- 9) kierowano rodziny do poradnictwa prawnego w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 10) udzielano pomocy rodzinom w załatwieniu spraw związanych z uzyskaniem prawa do mieszkania socjalnego;
- 11) organizowano kolonie i półkolonie dla dzieci.

3. DANE DOTYCZĄCE WSPIERANYCH RODZIN W GMINIE W LATACH 2018 - 2020

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wynika, że liczba rodzin w Gminie Krosno Odrzańskie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i prowadzenia gospodarstwa domowego, korzystającymi z pomocy społecznej, w ostatnich latach zmniejsza się.

Wykres nr 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz liczba rodzin z deficytami funkcji opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w latach 2018 – 2020.

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Jak wynika z danych przedstawionych powyżej w latach 2018 - 2020 liczba rodzin przejawiających problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego wyniosła od 16% do 17% liczby rodzin korzystających ogółem z pomocy społecznej.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wskazują ponadto, że wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej przejawiających deficyty w wypełnianiu funkcji rodzicielskich większość stanowią rodziny niepełne. Rodziny takie w latach 2018 – 2020 stanowiły od 73% do 74%.

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w latach 2018 - 2020 z problemami opiekuńczo-wychowawczymi z uwzględnieniem struktury rodziny.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym	70	66	57
rodziny niepełne	51	49	42
rodziny wielodzietne	16	17	12
pozostałe rodziny	3	0	3

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Dysfunkcje występujące w rodzinach są zagrożeniem dla ich trwałości, co w skrajnych przypadkach może powodować ograniczenie praw rodzicielskich poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Z analizy posiadanych danych wynika, że liczba dzieci z Gminy Krosno Odrzańskie przebywających w pieczy zastępczej zmniejsza się.

Tabela nr 2. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020.

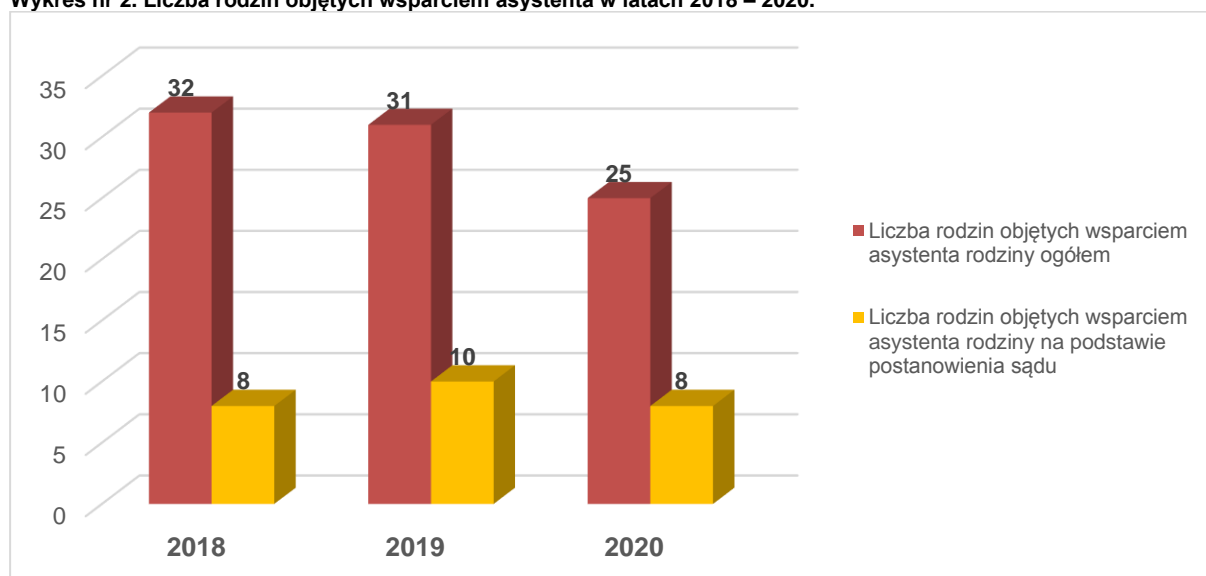
Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba dzieci		
	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	19	17	12
Rodziny zastępcze	29	29	31
Razem	48	46	43

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Spośród wszystkich dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020, większość stanowiły dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Tendencja spadkowa dotyczy jedynie dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W 2018 r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 40% wszystkich dzieci wychowywanych poza rodziną biologiczną w danym okresie, w 2019 r. - 37%, a w 2020 r. - 28%.

Jednym z zadań własnych gminy wynikającym z ustawy dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zapewnienie, dla rodziny przeżywającej trudności, wsparcia asystenta rodziny. Zasadą wynikającą z przepisów jest wspieranie rodziny za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Niemniej jednak do współpracy z asystentem rodzina może zostać skierowana również na mocy postanowienia sądu.

Wykres nr 2. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w latach 2018 – 2020.

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

Jak wynika z przedstawionych danych, liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018 – 2020 zmniejszała się. Należy zwrócić uwagę, że we wskazanym okresie, znaczną grupę stanowiły rodziny, które do współpracy z asystentem zobowiązał Sąd Rodzinny. Procentowy wskaźnik

rodzin skierowanych do pracy z asystentem rodziny w stosunku do wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta w analizowanym okresie oscylował pomiędzy 25% a 32%.

Powody zakończenia współpracy z asystentem rodziny mogą być różne, od czynników wewnętrznych zależnych od rodziny do czynników zewnętrznych, wynikających m.in. z decyzji sądu. W latach 2018 – 2020 najczęściej to rodziny objęte wsparciem rezygnowały ze współpracy z asystentem rodziny. W analizowanym okresie, spośród wszystkich rodzin, które zakończyły współpracę z asystentem rodziny, 41% stanowiły rodziny dobrowolnie rezygnujące ze wsparcia.

Tabela nr 3. Powody zakończenia współpracy asystentów z rodzinami w latach 2018 - 2020.

Rok	Osiągnięcie celów	Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	Brak efektów	Zmiana metody pracy	Razem
2018	3	2	1	0	6
2019	0	3	0	6	9
2020	1	4	2	0	7

Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim

4. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cele i zadania niniejszego Programu zostały określone na podstawie przedstawionych we wstępie założeń, doświadczeń wynikających z realizacji poprzednich programów oraz obserwacji i analiz wynikających z pełnienia obowiązków zawodowych pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Na tej podstawie uznano, że Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 powinien uwzględniać następujące zadania:

- 1) Diagnozę problemów rodziny;
- 2) Podjęcie działań profilaktycznych;
- 3) Zaangażowanie lokalnych instytucji.

Cel główny Programu:

Wzmocnienie relacji wewnątrzrodzinnych oraz zdolności rodzin do prawidłowego wypełniania swoich funkcji.

Cele szczegółowe oraz działania:

4.1. Motywowanie rodzin do korzystania z własnych zasobów oraz rozwijania własnych możliwości poprzez:

- 1) Włączanie rodzin w działania podejmowane przez podmioty współpracujące na rzecz rodziny;
- 2) Angażowanie rodzin do korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego oraz terapeutycznego;

- 3) Przekazywanie wiedzy i rozszerzanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych podczas warsztatów i treningów dla rodziców;
- 4) Utworzenie grup wsparcia jako formy kontaktów społecznych zapewniających wzajemne zrozumienie;
- 5) Kształtowanie umiejętności racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez warsztaty kulinarne połączone z treningiem zarządzania budżetem domowym.

4.2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

- 1) Systematyczną pracę asystenta rodziny z rodzinami, polegającą m.in. na:
  - sporządzaniu planu pracy z rodziną oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie,
  - prowadzeniu indywidualnych konsultacji w zakresie prawidłowego pełnienia ról w rodzinie,
  - wspieraniu aktywności społecznej rodzin;
- 2) Pomoc dzieciom w nauce szkolnej oraz rozwijanie ich kompetencji społecznych;
- 3) Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc rodzinom;
- 4) Pomoc rodzinom w dostępie do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- 5) Utworzenie placówki wsparcia dziennego;
- 6) Tworzenie rodzin wspierających oraz promowanie ich roli w poprawie funkcjonowania rodziny;
- 7) Organizowanie kolonii i półkolonii przez instytucje i organizacje działające na terenie Gminy Krosno Odrzańskie.

4.3. Wsparcie rodzin w sferze socjalno - bytowej poprzez:

- 1) Pomoc w zabezpieczeniu podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny oraz monitorowanie przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i pedagogów szkolnych;
- 2) Dożywianie dzieci w formie gorącego posiłku;
- 3) Udzielanie pomocy rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych.

4.4. Promowanie rodzinnej integracji poprzez:

- 1) Organizowanie kampanii lokalnych na rzecz rodzin;
- 2) Przeprowadzenie treningu spędzania czasu z rodziną;
- 3) Organizację pikniku rodzinnego.

5. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

5.1. Wskaźniki realizacji działań:

- 1) Liczba rodzin aktywnie włączających się w działania lokalnych podmiotów;
- 2) Liczba rodzin korzystających z porad i konsultacji specjalistów;
- 3) Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz rodzin;
- 4) Liczba utworzonych grup wsparcia;

- 5) Liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych objętych wsparciem asystenta rodziny;
- 6) Liczba rodzin, które osiągnęły poprawę w funkcjonowaniu, w tym liczba rodzin, które zakończyły pozytywnie współpracę z asystentem rodziny;
- 7) Liczba utworzonych placówek wsparcia dziennego;
- 8) Liczba ustanowionych rodzin wspierających;
- 9) Liczba dzieci z rodzin z problemem w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które zostały objęte wsparciem w formie gorącego posiłku;
- 10) Liczba dzieci z Gminy Krosno Odrzańskie uczestniczących w koloniach i półkoloniach.

5.2. Monitoring Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 „Być razem”, poprzez działania o charakterze wspierającym oraz profilaktycznym, zakłada poprawę funkcjonowania rodziny biologicznej w zakresie pełnienia odpowiednich ról społeczno – rodzinnych. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być doprowadzenie do integracji rodzin. Realizacja założonych celów powinna doprowadzić również do zmniejszenia liczby dzieci umieszczonych poza rodziną biologiczną.

Program będzie na bieżąco monitorowany oraz poddawany ocenie w zakresie osiągnięcia zamierzonych celów.

5.3. Źródła finansowania Programu

Program finansowany będzie ze środków własnych gminy, dotacji z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych.

Uzasadnienie

Obowiązek uchwalenia 3-letniego programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Poprzedni Program „Aktywność zaczyna się w rodzinie” obejmował lata 2018 – 2020. W związku z powyższym istnieje konieczność przyjęcia kolejnego programu wspierania rodziny.

Uchwała rodzi skutki finansowe dla budżetu Gminy.

Koszty realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zostały uwzględnione w planie finansowym Ośrodka Pomocy Społecznej w rozdziale 85504 - wspieranie rodziny. W 2021 r. na zadanie to zaplanowana została kwota 123 390,00 zł. Koszty te obejmują, przede wszystkim, wydatki na wynagrodzenia dwóch asystentów rodziny. Środki na finansowanie działań w kolejnych latach będą planowane na podstawie harmonogramu realizacji Programu.